

ПРАВЕН СТАТУТ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ИНТЕРЕСИ

*Гл. ас. д-р Милена Цветковска
Икономически университет – Варна*

LEGAL STATUS OF THE EUROPEAN UNION OF ECONOMIC INTERESTS

*Chief Assist. Prof. Milena Tsvetkovska, PhD
University of Economics – Varna*

Резюме: Предмет на настоящия доклад е изследване на правната уредба на Европейското обединение по икономически интереси, предвидена в Регламент (ЕИО) №2137/85 на Съвета от 25.07.1985 г. (ОJ, L 199, 31.07.1985, р. 1) с оглед изясняване на неговия правен статут. Правят се изводи за наличието на предпоставки и за обективната необходимост от признаването му като самостоятелно юридическо лице в отделните държави членки, каквато идея е заложена и в самия Регламент.

Ключови думи: юридическо лице, правосубектност, обединение, дружествено право

Abstract: The subject of this report is a study of the legal framework of the European Union on economic interests, provided for in Regulation (EEC) No. 2137/85 of the Council of 25.07.1985 (OJ, L 199, 31.07.1985, p. 1), with in order to clarify its legal status. Conclusions are made about the existence of prerequisites and the objective necessity of its recognition as an independent legal entity in the individual member states, which is the idea behind the Regulation itself.

Key words: legal entity, legal personality, unification, company law

Doi: <https://doi.org/10.36997/LBCS2022.19>

Въведение

Развитието на търговските отношения и техния трансграничен характер обуславят необходимостта от учредяване на наднационални предприятия, в които дейността да се извършва от самостоятелни правни субекти от отделните държави членки. Създаването на наднационални предприятия е единият от аспектите на процеса на

европеизация (Бъчварова 2015: 400). Чрез учредяването на тези европейски предприятия се улеснява дейността на търговски дружества, регистрирани в различни държави. Така се стига до създаването на нови дружествени форми на общностното право, чрез които се цели да се избегне стремежът към регистрация в държавата с най-либерален режим и да се осигури еднакво ниво на правна защита, както и да се хармонизират различията в търговскоправната уредба в отделните държави. Посредством създаването на европейските предприятия отпада необходимостта да се преобразуват вече съществуващите национални дружества, да се премества седалището им или да се регистрират дъщерни дружества на територията на друга държава членка.

Към момента са познати три форми на стопанско сдружаване на територията на Европейския съюз:

- Европейско обединение по икономически интереси (ЕОИИ);
- Европейско дружество (Societas Europea – SE);
- Европейско кооперативно дружество (SCE).

Правната уредба на тези дружествени форми се обозначава като европейско дружествено право. Предпоставка за функционирането на общия европейски пазар е хармонизацията на уредбата на търговските дружества в европейски мащаб. Един от елементите на установяване на този общ пазар е свободата на установяване на мястото за търговска дейност. Задачата на европейското дружествено право е да бъде изградена обща правна рамка чрез вторичното право посредством директивите и регламентите на Европейския съюз (Герджиков 2021: 498).

Предмет на настоящия доклад е правната уредба на Европейското обединение по икономически интереси съгласно Регламент (ЕИО) №2137/85 на Съвета от 25.07.1985 г. (ОJ, L 199, 31.07. 1985, р. 1) с цел изясняване на неговата правосубектност в отделните държави членки. Актуалността на темата се определя от факта, че ЕОИИ е специфична правна форма с наднационален характер, която тепърва ще навлиза и ще се развива у нас. Доколкото Регламентът оставя свобода на държавите членки по отношение на персонификацията на обединението се правят изводи за необходимостта от унификация на този въпрос с цел уеднаквяване на правната уредба в различните държави.

Изложение

Правната уредба на ЕОИИ се съдържа в Регламент (ЕИО) №2137/85 на Съвета от 25.07.1985 г. (ОJ, L 199, 31.07. 1985, р. 1) – това е акт на вторичното европейско право с пряко приложение в съответствие с чл. 249, ал. 2 ДЕО. Регламентът е в сила от 3.08.1985 г. и се прилага от 1.07.1989 г. с изключение на чл. 39, 41 и 42, които се прилагат от 3.08.1985 г. (чл. 43 Регламента). За ЕОИИ със седалище в България националните разпоредби, които допълват Регламента, се съдържат в: Търговския закон (чл. 280а-280б и др.), както и в Закона за търговския регистър (чл. 31а-31е и др.).

Европейското обединение по икономически интереси (ЕОИИ) е особена правна форма. Нейната цел е да улесни стопанската дейност на своите членове. Извличането на печалба не е пряк приоритет. Дейността на ЕОИИ е свързана със стопанската дейност на неговите членове и може само да я подпомага.

Относно правосубектността на ЕОИИ Регламентът предоставя на държавите да определят дали обединенията, вписани в техните регистри, имат качеството юридическо лице. Маркар и изрично да не е посочено в Регламента, обединението притежава редица белези, които го доближават до юридическите лица. От момента на регистрацията си то придобива способността да да бъде носител на всякакви права и задължения и да сключва договори. Чл. 280а, ал. 1 ТЗ изрично обявява, че ЕОИИ е юридическо лице, което възниква от момента на вписване в търговския регистър. ЕОИИ се доближава като организационна форма до персоналните търговски дружества. Отговорността на неговите членове е неограничена и солидарна (чл. 24, ал. 1 Регламента), а решението за приемането на нов член в обединението, както и за прехвърляне на дялово участие се взема единодушно от членовете му (чл. 22, ал. 1 и чл. 26, ал. 1 Регламента). За действията, извършени преди регистрацията на обединението от негово име учредители (физически лица или дружества) отговарят за задълженията солидарно и неограничено⁹⁰.

Към момента няма общ търговски регистър на целия Европейски съюз, поради което ЕОИИ се вписва в публичния регистър на съответната държава членка.

⁹⁰ Регламент (ЕИО) №2137/85 на Съвета от 25.07.1985 г. (OJ, L 199, 31.07. 1985, р. 1 (eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:31985R2137)).

Учредител/и на ЕОИИ, регистрирано в България, могат да бъдат физически или юридически лица, извършващи стопанска дейност, чието седалище или място на основна дейност се намират в две различни държави членки (чл. 4 Регламента).

ЕОИИ се състои от поне две лица (физически или юридически), регистрирани или извършващи основната си стопанска дейност и в две различни държави членки (чл. 4 Регламента).

Членственото правоотношение в ЕОИИ възниква по два начина – при учредяване на ЕОИИ (чл. 4 Регламента) или чрез придобиване на участие при прехвърляне на дял или наследяване на починал член (чл. 22, ал. 1 и чл. 28, ал. 2 Регламента). Встъпилят нов член отговаря за всички права и задължения на обединението към момента на встъпването, включително произтичащи от дейността преди приемането му. Той може да бъде освободен от отговорност за задължения преди приемането му само ако това е предвидено в учредителния договор на обединението или в акта за приемането му за член. Това освобождаване може да се противопостави на третите лица само ако е обнародвано в съответствие с изискването на чл. 8 Регламента.

Правата на членовете на ЕОИИ са имуществени, неимуществени и контролни. Имуствените права са право на част от печалбата, право на ликвидационна квота. Неимуществените права са свързани с участието в общото събрание. Контролните права се изразяват в правото на информация.

Задълженията на членовете на ЕОИИ също са имуществени (за вноски и лихви) и неимуществени задължения (за участие в управлението).

Учредяването на обединението се състои от два елемента: 1. учредителен договор и 2. вписване на учреденото обединение.

Учредителният договор се съставя в писмена форма. Минимално необходимото съдържание на договора включва основните индивидуализиращи белези на обединението:

- наименование – в него задължително трябва да присъстват думите „Европейско обединение по икономически интереси”, или съкратено ЕОИИ;

- седалище, което се намира на територията на Общността. То може да е или там: 1. където се намира главното управление на обединението, или 2. където се намира главното управление на един от членовете на обединението (чл. 12 Регламента);

- предмет на дейност;
- данни, индивидуализиращи неговите участници;
- срок, ако се учредява за определен срок.

Седалището на ЕОИИ може да се намира само в Общността и то може да бъде премествано само в границите на Общността (чл. 12 и 13 Регламента).

ЕОИИ със седалище в България, както и поделенията в България на ЕОИИ със седалище в друга европейска държава се вписват в общия търговски регистър (чл. 31а, ал. 1, т. 1 ЗТР). За вписването се прилагат общите правила за търговска регистрация. Към заявлението за регистрация се представя и учредителен договор. За ЕОИИ със седалище в България вписването има конститутивно действие. Регламентът допуска седалището на ЕОИИ да бъде променено, като това може да се извърши без или със промяна на приложимото право, в зависимост при преместване на седалището на ЕОИИ, регистрирано в България, чл. 280а, ал. 4 ТЗ въвежда забрана преместването на седалището, ако обединението притежава земя в Република България⁹¹.

Относно недействителността на учреденото ЕОИИ със седалище в България се прилага чл. 280а ТЗ, което препраща към общите правила за недействителност на учреденото дружество по чл. 70 ТЗ. След обявяването на недействителността по съдебен ред се провежда ликвидация на обединението.

Като самостоятелен правен субект ЕОИИ има свое управление, осъществявано от членовете, които действат колективно, и управител/и, като в учредителния договор на обединението могат да бъдат предвидени други органи и определени техните правомощия (чл.16 от Регламента)

Членовете на обединението могат да вземат всички решения за осъществяване на предмета му на дейност. Всеки член има един глас – учредителният договор може да предостави на някой от членовете повече от един глас, но никой от членовете не може да притежава мнозинство от гласовете.

⁹¹ Кузманова, Я. (2008). Особенности на Европейското обединение по икономически интереси, регистрирано в България. // Български законник, №6 (<http://ezines.zakonnik.net/2009/viewzine/index.php?va=1&id=1764&hlkw=%22%ED%E0%F1%EB%E5%E4%FF%E2%E0%ED%E5%22+%22%ED%E0%F1%EB%E5%E4%FF%E2%E0%ED%E5%22>).

Най-важните решения се вземат с единодушие, а останалите могат да бъдат приемани с кворум и съответно мнозинство, ако учредителният договор предвижда това.

Управител/и на обединението е едно или повече физически лица, назначени с учредителния договор или по решение на членовете. Държавата членка по седалището на ЕОИИ може да предвиди, че управители могат да бъдат и юридически лица. Условието за назначаване и освобождаване на управителите се уреждат в учредителния договор или по единодушно решение на членовете. Управителят/ите представляват обединението пред третите лица.

Прекратяване на членственото правоотношение се извършва на следните основания:

- прехвърляне на дялово участие;
- напускане;
- изключване – при грубо неизпълнение на задълженията си или ако създава заплаха от сериозни сътресения в дейността на обединението, както и по други причини съгласно учредителния договор. Изключването се извършва по съдебен ред въз основа на молба от мнозинството от членовете на обединението освен ако учредителният договор предвижда друго. Компетентен е съдът на държавата членка по седалището на обединението;

- смърт на член – физическо лице – в тези случаи в обединението може да встъпи наследник или друго лице при условията на учредителния договор или при липса на подобни разпоредби в договора – само с единодушно съгласие на останалите членове;

- членът вече не отговаря на условията по чл. 4, ал. 1 Регламента;
- при ликвидация, неплатежоспособност или обявяване в несъстоятелност на отделен член – ако това предвижда приложимото право на държавата членка. За ЕОИИ със седалище в България – ако член на обединението е в ликвидация или бъде обявен в несъстоятелност, неговото участие в обединението се прекратява от ликвидатора, съответно от синдика (чл. 280б, ал. 3 ТЗ).

Прекратяване на ЕОИИ се осъществява на основанията, предвидени в Регламента:

По решение на членовете – доброволно или задължително:

- доброволно – решението се взема с единодушие (ал. 1);
- задължително – при изтичане на срока или постигане целите на обединението (ал. 2);

- при изгубване на наднационалния характер на обединението (ал. 3).

По решение на съда поради нарушаване на императивни разпоредби на общностното право (ал. 1).

В тези случаи съдът постановява своето решение по молба на всяко заинтересувано лице или компетентен орган освен ако недостатъците могат да бъдат и са отстранени, преди съдът да е постановил решение по същество.

По искане на някой член поради важни причини или ако обединението действа в противоречие с обществения интерес на държавата членка.

За ЕОИИ със седалище в България компетентен да постанови решение за прекратяването е окръжният съд по седалището на обединението, а в случаите по чл. 32, ал. 3 Регламента обединението може да бъде прекратено и по иск на прокурора, ако то нарушава обществения ред на Република България (чл. 280б, ал. 1 ТЗ).

При прекратяване на обединението се извършва ликвидация според изискванията на националното право на държавата членка. За ЕОИИ със седалище в България ще се прилагат общите разпоредби на част II, дял III, гл. XVII ТЗ.

Изяснявайки всички тези елементи от правната уредба на ЕОИИ, съдържащо се в Регламента, може да се направи извод, че тенденцията е то да бъде признато като самостоятелен правен субект.

Заклучение

Хармоничното развитие на стопанската дейност и непрекъснатият и балансиран ръст в Европейския съюз зависят от създаването и правилното функциониране на общ пазар с условия, аналогични на тези в един национален пазар. За да бъде изграден този единен пазар и да се укрепи неговото единство за отделните правни единици, трябва да бъде създадена правна уредба, която улеснява приспособяването на дейността им към икономическите условия на Общността. За тази цел е нужно те да могат да осъществяват ефективно трансгранично сътрудничество. Подходящ правен инструмент за това се явява Европейското обединение по икономически интереси. Възможността на обединението да се приспособява към икономическите условия трябва да бъде гарантирана чрез голяма свобода на неговите членове

в договорните им отношения и във вътрешната му организация. От една страна, Регламентът признава, че въпросите, свързани със статуса или дееспособността на физическите лица и правосубектността на юридическите лица, се регулират от националното право. От друга страна обаче в него се подчертава, че за да може обединението да постигне целта си, то трябва да има качеството юридическо лице, като има предвид, че в отношенията с трети лица то ще бъде представявано от орган, който е юридически отделен от членовете му. С оглед на това може да се направи извод, че нашият ТЗ, признавайки ЕОИИ за самостоятелно юридическо лице, изцяло кореспондира с идеите, заложи в Регламента. Би могло да се направи предложение, с цел еднаквото третиране на обединението във всички държави членки, всяка една от тях да възприеме този поход.

Използвана литература:

1. Бъчварова, М. (2015). Съвременни тенденции в развитието на правната уредба на търговските отношения. Варна: Наука и икономика, с. 400.

(Bachvarova, M. (2015). Savremenni tendentsii v razvitiето na pravната uredba na targovskite otnosheniya. Varna: Nauka i ikonomika, s. 400)

2. Бъчварова, М., Владова-Иванова. В., Цветковска. М. (2022). Търговско право. Варна: Наука и икономика.

(Bachvarova, M., Vladova-Ivanova. V., Tsvetkovska. M. (2022). Targovsko pravo. Varna: Nauka i ikonomika)

3. Герджиков. О. (2021). София: Труд и право. Учебник по търговско право. Част първа. Търговци.

(Gerdzhikov. O. (2021). Sofiya: Trud i pravo)

4. Кузманова, Я. (2008). Особенности на Европейското обединение по икономически интереси, регистрирано в България. // Български законник, №6 (<http://ezines.zakonnik.net/2009/viewzine/index.php?va=1&id=1764&hlkw=%22%ED%E0%F1%EB%E5%E4%FF%E2%E0%ED%E5%22+%22%ED%E0%F1%EB%E5%E4%FF%E2%E0%ED%E5%22>).

(Kuzmanova, Ya. (2008). Osobenosti na Evropeyskoto obединenie po iкономически интереси, registrirano v Balgariya. // Balgarski zakonnik, №6 (<http://ezines.zakonnik.net/2009/viewzine/index.php?va=1&id=1764>

&hlkw=%22ED%E0%F1%EB%E5%E4%FF%E2%E0%ED%E5%22
+%22ED%E0%F1%EB%E5%E4%FF%E2%E0%ED%E5%22).

5. Регламент (ЕИО) №2137/85 на Съвета от 25.07.1985 г.
(OJ, L 199, 31.07. 1985, p. 1 (eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/
ALL/?uri=CELEX:31985R2137, 29.09.2022)).

(Reglament (EIO(№ 2137/85 na Saveta ot 25.07.1985 g.
(OJ, L 199, 31.07. 1985, p. 1 (eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/
ALL/?uri=CELEX:31985R2137, 29.09.2022)

За контакти:

Гл.ас. д-р Милена Цветковска
Икономически университет – Варна
E-mail: tsvetkovska@ue-varna.bg